

Nya Meddelanden från STRINDBERGSÄLLSKAPET

Nummer 65

April 2020

Kära medlemmar,

En av Strindbergs starkaste drivkrafter var att göra livet begripligt. Även om mycket i hans mer eller mindre självbiografiska texter är underordnat själva skrivandet – texterna formas för att vara snabba, infallsrika, temperamentsfulla – finns en stark känsla av att vara utsatt, ett offer. "Rädd och hungrig" inleder *Tjänstekvinnans son*, tillsammans med den orättvisa anklagelsen att Johan har stulit av vinet. Så fortsätter det. Makterna är på honom! Först är det familjen och lärarna, senare överklassen och etablissemangen, därpå kvinnorna; under en period är det den obildade massan, senare de övernaturliga krafterna. Så kan alla olyckor, all sorg och förtvivlan, allt som skrämmar och förvirrar bli hanterbart. Det finns orsaker! Individer och institutioner som kan bekämpas! – Och mot slutet, försoning, en gud som har en mening med allt även om vi inte förstår den.

För oss som nu lever i den osäkraste av tider är det en trygghet de flesta av oss saknar. Ett virus är en fiende utan uppsåt eller ansikte. Vi tvingas lita på våra förkämpar – epidemiologer och läkare – som slåss med de kunskaper de har. Men även om deras insatser är de mest konkreta, deras råd och dåd de som vi är mest beroende av i ögonblicket, ska vi

inte glömma konstens och kulturens betydelse. För den form och konkretion Strindberg gav sin känsla av utsatthet kan vi låna av honom, liksom av andra konstnärer och författare. Albert Camus *Pesten* tillhör de mest eftersökta böckerna, Thomas Manns *Döden i Venedig* är en ljuvlig skildring av skönhetslängtan medan katastrofen pågår. Ett mörkare medeltida, nordiskt alternativ är att läsa sig ända fram till den sista delen av Sigrid Undsets *Kristin Lavransdotter*.

Stor konst ger oss tröst och hjälper oss att hantera livet inte minst när det är som mest obegripligt. Antingen för att vi får syn på våra egna känslor genom Axels förtvivlan och vrede i *En daires försvarstal*, eller kan känna med den kafkaartade utsattheten i *Ett drömspel*, eller upplevelsen av främlingskap i den underbara kortromanen *Ensam*. Att Strindberg satte "det är synd om människorna" på pränt gör att det är lite mindre synd om oss.

Ta hand om er!

David Gedin, ordförande.

I Corona-tider: Uppskjutet årsmöte m.m.

Som ni har märkt har vi tvingats skjuta på alla våra aktiviteter på grund av pandemin: föredrag, radioteaterlyssning, skrivarkurs, bokcirkel. Dessutom – för första gången i Sällskapets 75-åriga historia måste vi skjuta på årsmötet.

Nytt preliminärt datum är **söndagen den 13 september kl. 16.30** – 150-årsdagen av Strindbergs debut som dramatiker! Just den dagen 1870 hade *I Rom* premiär på Kungliga Dramatiska teatern.

Vi ser fram emot årets Strindbergspristagares prisföreläsning, och utöver det har vi en mängd arrangemang på lager för hösten, så håll utkik efter mail och poster på hemsidan (www.auguststrindberg.se) eller vår Facebook-sida.

Coronapandemin har slagit hårt mot oss alla, och inte minst mot kulturen. Både Strindbergsmuseet och Strindbergs Intima teater är nu stängda. Teatern kan man hjälpa genom att köpa "stödbiljetter" (www.strindbergsintimateater.se).

Från Sällskapet avgår också många medlemmar av åldersskäl. En som vi djupt saknar är Max von Sydow som avled i mars. Trots besparingar är vår ekonomi därför återigen på minus. Så, om vi ska kunna fortsätta vår verksamhet, fortsatt att stödja oss! Gärna genom att värva nya medlemmar eller bidra med familjemedlemmar!

"I Beethoven råkas vi ju"

Om Strindberg, Beethoven och viruset

I år är det 250 år sedan Ludwig van Beethoven föddes. Här i Stockholm skulle de nio symfonierna framföras, liksom de 32 pianosonaterna, de 16 stråkkvartetterna o.s.v.

Sedan svepte coronapandemin in över landet och det mesta fick ställas in. Även Strindbergsmuseet planerade för ett Beethovenjubileum. Först ut skulle författaren Göran Greider varit med ett program om den revolutionäre Beethoven, men även det fick ställas in, eller eventuellt skjutas på framtiden.

Strindbergsförhållande till Beethoven måste ses i ljuset av den Beethovenkult som kulminerade vid sekelskiftet 1900. Intresset för Beethovens liv och verk hade antagit karaktär av religiös dyrkan. Beethoven sågs som religionsstiftare och musiken som hans evangelium.

Strindbergs intresse för Beethoven väcktes under infernoårens livskris. Musiken kom att fungera som tröst och uppbyggelse: Beethovens "*musik är mer än musik, den är minnen från en preexistens annorstädes*", skriver han från Österrike i augusti 1896.

När han några år senare återvände till Stockholm hyrde han ett piano och inbjöd några vänner att komma och lyssna på Beethoven. Första gången var senhösten 1899. Strindbergs broder Axel svarade för musiken. Detta var början till de så kallade Beethovenaftnarna. Dessa ägde med viss regelbundenhet rum på lördagarna i Strindbergs hem ända fram till kort före hans död. Deltagarna brukade han skämtsamt kalla "Beethovengubbarne".

De här sammankomsterna krävde drivna musiker, halv- eller helprofessionella musiker. Axel hade tidigare varit kapellmästare för Dramatens orkester och hade ett stort kontaktnät. Genom sitt stora Beethovenintresse och genom brodern Axels försorg kom Strindberg i kontakt med några av pionjärerna i svenskt musikliv, främst Tor Aulin men även Wilhelm Stenhammar. Till de musikutövande gästerna

hörde också Nils Andersson, stadsnotarie i Lund och en betydande insamlare av svensk folkmusik. Bland de lyssnande gästerna fanns konstnärerna Richard Bergh, Karl Nordström och Carl Eldh samt fysikprofessorn Vilhelm Carlheim-Gyllensköld.

När Strindberg flyttade in i Blå tornet sommaren 1908 hade musiken intagit en central plats i hans liv. "*jag har diktarlust, god mat, och Beethoven!*" skriver han i ett brev till Nils Andersson precis när han flyttat in.

Tyngdpunkten i repertoaren var den heroiske Beethoven, med sonater som *Appassionata*, *Månskenssonaten*, *Stormen*. Det är musik som stärkte Strindberg i tron på musikens makt att påverka sinnena.

Det finns gott om suggestiva skildringar i Strindbergs litteratur av hur pianospel och i synnerhet Beethoven kan påverka åhörarna. En sådan är hexameterdikten *Stadsresan* (1902) som handlar om en klockare, som för att fira 20-årsdagen av makarnas bröllop köper ett piano. När han börjar spela väcker musiken känslan hos honom att livet och karriären inte har blivit som han har tänkt sig. Ett annat exempel är dramat *Brott och brott*. Centralt i pjäsen är hur tänkta brott bestraffas liksom verkliga. Ett par takter ur pianosonat nr 17 i d-moll – av Strindberg kallad Spöksonaten – får representera det onda samvetet. "*Dessa toner verka alltid som en centrumborr i samvetet på mig*" skriver Strindberg i ett brev till Leopold Littmansson. En fantasieggande metafor! Beethovengubbarna högtidlighöll vid åtminstone tre tillfällen "*den Stores*" dödsdag den 26 mars. Vid två av dessa tillfällen spelade Tor Aulin och Axel Strindberg *Kreutzer*sonaten. Sonatens tonart A-dur, med tre fasta korsförtecken – tre kors alltså – och en ljudlikhet mellan titelns Kreutzer och tyskans Kreuz – kors kom Strindberg att associera sonaten med Golgatha.

I Strindbergs religiositet är Kristus märkligt frånvarande. I hans ställe är det Beethoven som får fung-

era som mänsklighetens ställföreträdare. Religion och tonkonst sammansmälter till konstreligion.

Hur kom man i kontakt med musik på Strindbergs tid, innan streamingtjänster, radio eller grammfon? Hemmusicerande var på Strindberg tid det vanligaste sättet att lyssna på musik. Under nästan hela Strindbergs liv fanns i Sverige ingen fast symfoniorkester. Strindbergs sista år blev en pionjärtid för symfoniorkestrarna i Sverige: Konsertföreningen i Stockholm bildades 1902, Göteborgs symfoniker var först som heltidsensemble 1907. Bakom båda låg Tor Aulin som initiativtagare. Visserligen gav orkesterföreningarna konserter med symfonier, men det var ändå genom arrangemang för piano, två eller fyra händer, som orkester-repertoaren nådde ut. Det är inte troligt att Strindberg någonsin hörde Beethovens nia i orkesterdräkt. I stället var det genom Axels pianospel han kom att uppskatta verket. Just nian var Nils Anderssons favoritmusik. Strindberg var dock kluven till körfinalen, vilket framgår av ett brev till Littmansson: *"I Beethoven råkas vi ju, men i 9e finner Du icke mig, glädjen var aldrig min sak, därför finner jag Lied an die Freude banal, som Beethoven kan bli när han skall vara glad. Nej jag ser honom i Appassionatan och Sista Satsen af Månskenet. Det är för mig det högsta:"*

Beethovenaftnarna i hemmet sammanfaller i tiden med arbetet med Intima teatern. Själva idén med en Intim

teater var att överföra *"Kammarmusikens idé på dramat."* På ett fotografi taget i matsalen på Karlavägen 40, det rum där Beethovenaftnarna brukade äga rum, ser vi Strindberg ensam i fonden, halvt bortvänd, ansikte mot ansikte med Beethovens porträtt. På pianot står Beethovennoter i Edition Peters klassiska utgåva. Ovanför pianot, centralt placerad på en vägghylla, står en liten porträttbyst i parian föreställande Beethoven. På kakelugnen hänger en Beethovenmask utförd efter Franz Kleins original från 1812. Beethoven finns alltså fyrfaldigt närvarande i rummet. Fotot är taget mellan november 1905, då detta hans sista piano införskaffades, och juli 1908, då han flyttade till Drottninggatan. Beethovenmasken följde med. Så småningom hyrde han även samma piano!

Det här numret av *Nya meddelanden* innehåller inget höstprogram. Gå gärna in på vår hemsida, eller facebook för aktuell information. Eller ring eller mejla!

Förhoppningsvis kommer vi att kunna återuppta vårt Beethovenfirande i höst med utställningen *Beethovenmaskinen* – en konstnärlig installation utifrån Strindbergs texter om musik!

Erik Höök, Blå tornet den 20 april 2020.

Foto: Erik Höök

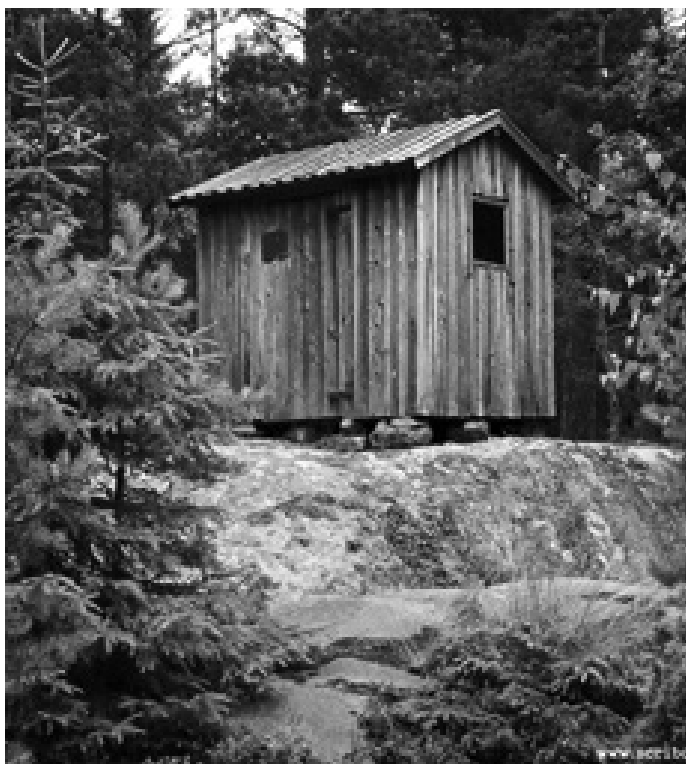
Strindbergs 171:a födelsedag

Födelsedagen firades traditionsenligt onsdagen den 22 januari på Strindbergsmuseet. Ett 30-tal medlemmar hälsades välkomna av sällskapetets ordförande, David Gedin och museichefen, Erik Höök. En skål utbringades för jubilaren, innan nästa programpunkt presenterades.

Den blev kvällens höjdpunkt, nämligen offentliggörandet av 2020 års Strindbergspristagare, Göran Söderström. Denne blev uppringd av ordföranden och fick både överraskad och påtagligt glad höra prismotiveringen. Ett föredrag utlovades av pristagaren vid det kommande årsmötet.

Mötet avslutades med en diskussion i smågrupper om vad de närvarande ansåg vara skälen till varför man bör läsa Strindberg idag. Många förslag framfördes om varför Strindberg ständigt är aktuell och därför har mycket att ge även till yngre människor. Alltifrån hans betydelse i svensk kulturhistoria till aktualiteten i de problem han gestaltar.

De inkomna argumenten kommer att användas av den arbetsgrupp som utformar vår nästa värvningsbroschyr. Den beräknas bli klar under året.

Utflykt med Strindbergssällskapet till Kymmendö 29 augusti

Följ med Strindbergssällskapet till Kymmendö och besök ön där Strindberg inspirerades att skriva *Hemsöborna*. Här finns också Strindbergs diktarstuga.

Detta är ett unikt tillfälle att få höra om Strindbergs tid i skärgården, om personerna han mötte och få ynnesten att kika in i den annars låsta diktarstugan.

Ciceroner och guider är styrelseledamöterna Leif Magnusson, som även står för skötseln av diktarstugan samt Louise Edlind Friberg, tillika skådespelare som läser valda Strindbergstexter.

Pris: 100 kr per person exklusive båtresa.

Obs! Denna utflykt är exklusivt för medlemmar i Strindbergssällskapet.

För bokning och information om mötesplats och båttider mejla:
media@strindbergssallskapet.se

2020 års Strindbergpris går till museimannen, konstvetaren och författaren docent Göran Söderström

Redan 1960 ordnade Göran Söderström tillsammans med Ludvig Rasmusson en utställning av August Strindbergs måleri vilket blev dennes moderna genombrott som konstnär.

Intresset höll i sig och 1972 disputerade Göran Söderström vid Stockholms universitet på *August Strindberg och bildkonsten: En biografisk studie*. Samma år kom även *Strindbergs måleri* ut som bok vilken både blev och förblivit standardverket i ämnet. 2017 kom den också i en ny, reviderad upplaga.

Då Sällskapet fick möjlighet att överta Strindbergs sista bostad i Blå tornet uppdrog man 1972 åt Göran Söderström, då byggnadsantikvarie vid Stadsmuseet, att i samarbete med amanuensen Helena Friman och teaterhistorikern Ture Rangström, rekonstruera lägenheten för att därefter inreda den som museum.

Eftersom det utvidgade museet skulle bli ett alltför stort åtagande för Strindbergssällskapet grundade man samma år Stiftelsen Strindbergsmuseet, vars stadgar Göran Söderström var med och utformade.

När museet stod klart 1973 blev Göran Söderström

dess första chef, ett uppdrag han behöll till 1990. Samtidigt inträdde han i Sällskapet styrelse, en position han nu har innehaft i 46 år, varav sammanlagt 18 år som vice ordförande.

Som ledamot har han bland mycket annat varit delaktig i den av sällskapet initierade utgivningen av "August Strindbergs Samlade Verk, Nationalupplagan", påbörjad 1977, och med att återskapa och återinviga Strindbergs Intima Teater 2003.

Under perioden tog styrelsen även initiativet till de Internationella Strindbergskonferenserna, där Göran Söderström återkommande medverkat med föredrag, liksom i de följande konferensvolymerna.

Därutöver har han skrivit boken *Strindbergs bostad i Blå tornet* (1998), liksom ett otal artiklar om Strindberg bland annat i *Strindbergiana*. Hans genom åren insamlade unika kunskap resulterade slutligen i den heltäckande biografien *Strindberg – Ett liv*, 2013.

Det är med stor glädje Strindbergssällskapet på detta sätt uppmärksammar Göran Söderströms mångåriga och oersättliga arbete för att framhålla August Strindbergs bidrag till vårt kulturliv och befästa hans närvaro i vår samtid.

Nya Meddelanden gratulerar till priset

Göran Söderström, hur känns det?

– Lika kärt som oväntat, sådana här pris brukar man ofta få först efter avslutad verksamhet. Jag har ju själv haft uppdraget att utomlands överlämna priset på sällskapets vägnar till flera förtjänta personer.

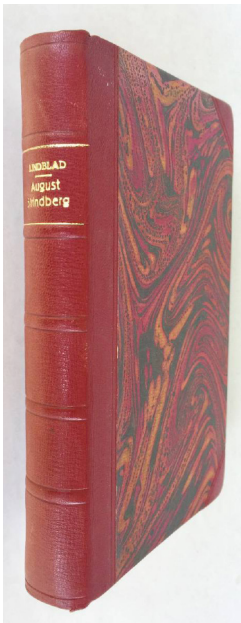
Du verkar ha levt med Strindberg hela ditt liv. Hur började ditt intresse för titanen?

– Jag skrev flera uppsatser om Strindberg redan i realskolan, läste särskilt med nöje *Hemsöborna* och såg flera föreställningar på Dramaten. Det som särskilt lockar hos Strindberg, liksom hos alla stora konstnärer, är hans dubbla bottnar. Sen lockade ju också Strindbergs måleri, fast det kom inte förrän i samband med mitt arbete på Moderna Museet på slutet av 1950-talet.

Angående Strindbergsforskningen, det känns som allt redan är skrivet om honom. Finns det något ämne som du fortfarande vill undersöka om Strindberg?

– Jag upptäckte ju när jag började forska om Strindbergs måleri att det trots allt var nästan inget skrivet om honom biografiskt i helfigur, så det fick jag skriva själv. Men det finns kvar många trådar i det överstora materialet som jag skulle vilja följa och nysta upp. Hans inflytande i andra länder är ju också stort, och där finns fortfarande mycket att studera.

Den första svenska avhandlingen om Strindbergs författarskap

Under årens lopp har många svenska litteraturvetare doktorerat på Strindberg. Från 1924 till idag rör det sig om närmare 30 personer.

Den första svenska avhandlingen publicerades 1924. Den hade titeln *August Strindberg som berättare. Studier i hans tidigare prosa*. Författare var Göran Lindblad (1894-1930). Avhandlingen las fram i Lund, där författaren hade tagit studenten 1912. Han var född i Nässja socken vid Vättern, norr om Vadstena, den 18 september 1894.

Lindblad hade uppdrag som litteraturkritiker i *Svenska Dagbladet* under åren 1917 till 1922. Under senare delen av studietiden hade han Fredrik Böök som handledare. Denne var professor i litteraturhistoria med poetik i Lund under åren 1920 till 1924. Han blev medlem av Svenska Akademien 1922.

Lindblad anställdes 1924 som litterär rådgivare åt P.A. Norstedt & Söners förlag (vilket förklarar att avhandlingen gavs ut av dem). Han var även teaterkritiker i *Sydsvenska Dagbladet* 1924 till 1927 och i *Nya Dagligt Allehanda* 1927-1930. Göran Lindblad avled i Stockholm 1930 vid 36 års ålder.

Avhandlingen

Författaren preciserar i förordet att syftet med avhandlingen är "att bidra till klargörandet av vilka inflytanden berättaren August Strindberg varit underkastad i sina tidigare verk". Det rör sig om fem olika verk av Strindberg från 1870- till 1880-talen: *I vårbrytningen*, *Från Fjärdingen och Svartbäcken*, *Röda Rummet*, *Det nya riket* och *Svenska öden och äventyr*.

Analyserna innebär en jämförelse med prosa som skrivits av samtida eller tidigare välkända författare, vilka Strindberg hade tillgång till i sitt eget bibliotek (som såldes vid Stockholms bokauktionskammare i mars 1886). I en inte oväsentlig del av avhandlingen visar Lindblad att åtskilliga av hans hypoteser stöds av den samtida forskningen.

Det första kapitlet i avhandlingen handlar om novellerna som publicerats i *Från havet* och *Här och där* (de kan studeras i band 2 av Samlade verk – I vårbrytningen). Inspiratörer till dessa noveller anser Lindblad framför allt var August Blanche och andra

samtida författare vilka publicerat sig i *Ny Illustrerad Tidning* men nämner även Jonas Lie och H. C. Andersen.

Från *Fjärdingen och Svartbäcken* (som Strindberg utgivit på Bonniers sent 1877) har fått ett eget kapitel i avhandlingen. I detta hävdar författaren att Strindberg kan ha influerats av Thackerays *The Book of Snobs* men även av H. C. Andersen (som han hade översatt ett antal sagor av i mitten av 1870-talet). Victor Hugo nämns här för första – men inte sista gången – som inspiratör till de äldre prosaverken.

Röda Rummet är det längsta kapitlet i avhandlingen. Det omfattar närmare 80 sidor eller en tredjedel av boken. Här nämns för första gången Charles Dickens som tänkbar inspiratör. Åtskilliga verk av Dickens redovisas: *Martin Chuzzlewit*, *David Copperfield*, *The Old Curiosity Shop*, *Bleak House*, *Hard Times*, *Little Dorrit*, *Nicholas Nickleby*, *Oliver Twist* och *The Pickwick Papers*.

Andra europeiska inspiratörer som nämns är Victor Hugo (*Notre Dame de Paris* och *L'Assommoir* nämns särskilt), Henry Murger, H.C. Andersen och Alexander Kielland.

Bland svenska inspiratörer nämner författaren speciellt August Blanche, Frans Hedberg och O. P. Sturzen-Becker men även Carl Jonas Love Almqvist och Fredrik Cederborgh.

Nästa kapitel ägnas *Det Nya Riket*. Här nämns Charles Dickens *The Pickwick Papers* och William Thackerays *Vanity Fair* som främsta inspiratörer men även Emile Zolas *Nana* och *L'Assommoir* samt E.C. Grenville-Murrays *Men of the Second Empire*. Något överraskande finner Lindblad att Strindberg även inspirerats av dåtidens uppsaliensiska studentspex!

Det sista kapitlet behandlar *Svenska Öden och Äventyr*. Dessa menar Lindblad har inspirerats av Walter Scotts *Quentin Durward* och *Waverley*, Victor Hugos *Notre Dame de Paris*, H. C. Andersens *En Historie*, flera av E. T. A. Hoffmans noveller samt Emile Zolas *La Curée* och *La faute de l'Abbé Mouret*.

Jag vill gärna uppmana medlemmarna att själva läsa avhandlingen och på så sätt få en mer fullständig bild av vad den innehåller. Man kan då se att Lindblad citerar delar av de Strindbergs texter som har inspirerats av de nämnda verken. Även från dessa verk finns ibland utdrag av löpande text i svensk översättning.

Det kan tilläggas att Lindblad fått detta omdöme i "Svenska män och kvinnor": "Som litteraturhistoriker,

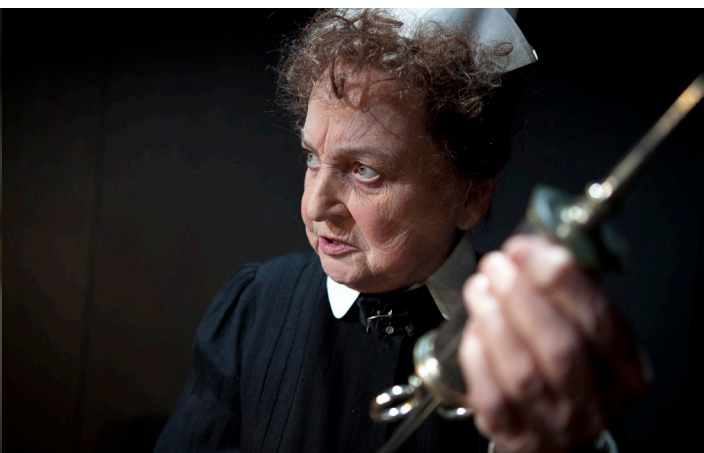
I *Svenskt Biografiskt Lexikon* nämns att Lindblad "sammanförde Frans G Bengtsson med Olle Holmberg o Algot Werin o har karaktäriserats som till det yttre en dandy med ett t o m för lundaförhållanden dyrbart uteliv. Han hörde till dem som det bildas

kretsar kring och som verkar framförallt med personlig utstrålning" (Ivar Harrie)".

Jan Billgren

Spöksonaten

Taklagsöl

Margareta Hallin till minne

Den ena efter den andra lämnar scenen. Ridån går ner men minnena finns kvar. En teater är egentligen en plats för ljuva hågkomster och tro på framtiden. Det är en plats där de unga möter de gamla och tiden aldrig står still.

Vi kommer aldrig att glömma Margareta Hallin. Hennes uppenbarelse på Strindbergs gamla Intima teater var en sann lycka att få uppleva. Den fantastiska hovsångerskan med klingande kolaturer och en briljant operarepertoar blev stjärna på en liten fattig frigruppsteater med traditioner.

Inget var henne främmande. Alla genrer lockade henne. Hon skrev, hon komponerade, hon spelade talroller, hon målade och hon sjöng. Margareta var tidlös och mycket modig. Vi minns henne som en i gänget när vi satte upp *Spöksonaten* (2007) med kollegan Erik Saedén som Gubben Hummel och Margareta som Mumien i sin fågelbur. Två frisläppta hov-sångare från Kungliga Operan som trivdes som fiskar i Strindbergs akvarium. Regissören Richard Turpin och alla vi andra tillsammans med en överlycklig publik ville aldrig gå hem. Margareta blev bofast på

Intima teatern. August Strindberg var hennes stora inspirationskälla. Hon tonsatte flera av hans pjäser som spelades på andra teatrar. *Fröken Julie* och *Den starkare* gjorde succé.

Vi framförde hennes barnopera *Svinaherden* på danska inför en förundrad minderårig publik. Hon var en lysande jordegumma i *Kronbruden*.

Strindbergssällskapet dekorerade henne med sin finaste utmärkelse Strindbergspriset 1993.

I samband med att Strindbergs Intima teater satte upp det okända kammerspelet *Taklagsöl* (2011) med Anna Lyons som motspelare passade vi på att fira Margaretas 80-årsdag.

In i det sista kom Margareta med nya idéer och förslag. Hon blev ett med Strindbergs gamla teater. Och vi blev ett med henne. Så länge det varade.

Ture Rangström, teaterchef på Strindbergs Intima teater 2002-2017.

Ture Rangström delar ut Strindbergspriset till Margareta Hallin, 1993.

Landskapsmåleriet inspirerar till vårens mode

Att August Strindberg brydde sig om den yttre bilden av honom själv, är väl ingen nyhet eller hemlighet; en av de första selfie-fotografierna poserade i olika roller med mustascherna på svaj och, åtminstone ibland, glimten i ögat. Trädgårdsmästaren, den gode

fadern, den avslappnade friluftsmannen. Alltid i passande outfit. Noggrann också då han som författare fångade bilden av personerna i sitt litterära galleri, detaljerade och precisa beskrivningar av plagg och material som ger extra dimension åt bäraren. Och givetvis som dramatiker där han med pennan klädde på ett helt skådespel med ändamålsenliga och ibland symboltyngda dräkter.

Men i hans måleri ger han inte mycket utrymme för penseldragen att leka med böljande mjuka tygveck, florstunn spets eller en högblank knäppkänga där tån uppstudsigt sticker fram under en tung välskräddad kjortelfäll. Nä, när staffliet och oljefärgen är framme, då är det rasande landskap fulla av stämningar och känslor som gäller – inte kläder och stoffmåleri. Ändå har han, genom sitt landskapsmåleri inspirerat till en hel klädkollektion, damkläder till på köpet.

Det är kläddesignföretaget Acne som inspirerats av Strindbergs naturmåleri, närmare bestämt de fyra målningarna *Staden*, *Underlandet*, *Svartsjukans natt* och *Den ensamma giftsvampen*.

Hur kommer ett modernt modeföretag på den idén? Sophie Dinsénbächer, designer och projektledare på Acne berättar att det är just mötet mellan de båda polerna: den svenska konstnären från förr och det svenska modeföretaget av idag, som tänt den

kreativa gnistan. Tanken har varit att plocka element från dessa två i tid och uttryck helt åtskilda konstformer, och få dem att smälta samman till intressanta klädesplagg. Kollektionen heter Swedish landscapes.

Varför valde ni just Strindberg och hans målningar?

– Landskapen i Strindbergs verk är lockande, de dämpade tonerna och de dramatiska penseldragen har en skönhet som sömlöst låter sig överföras till textil och klädesplagg.

Hur valde ni bland hans målningar?

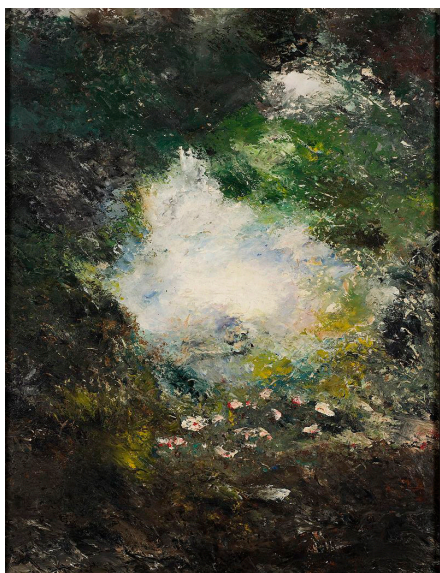
–Våra designers drogs starkt till den färgpalett som så väl gifte sig med andra delar av vår kollektion. Vanligen kan det lätt bli övertydligt och klichéartat när en målning ska bli tryckt på tyg, men i fallet med Strindbergs målningar menar Acne att det blir ett helt nytt mönster som matchar utförandet.

Men vem riktar de sig till då, vem ska bära dessa plagg inspirerade av Strindbergs konst?

– Vi föreställer oss att de här kläderna ska tilltala många olika människor. Och vår förhoppning är att en ny publik, nya nationaliteter och åldrar genom kläderna kan hitta en ingång till Sveriges långa historia av såväl konst som kultur – och just i det här fallet till August Strindberg.

Vad Strindberg själv skulle ha sagt om han visste att det våren 2020 lanserades en kollektion av damkläder inspirerad av hans landskapsmåleri, ja, det är skrivet i stjärnorna. Men visst är det lite kittlande att undra över den saken. Vad tror du?

Malin Grände

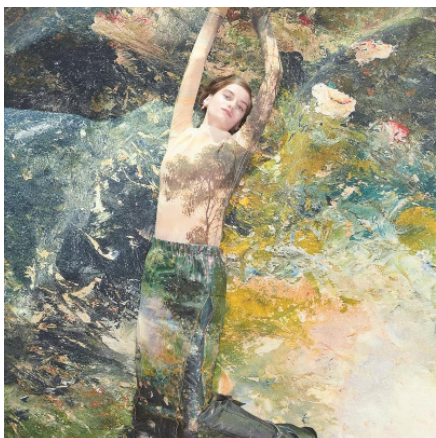
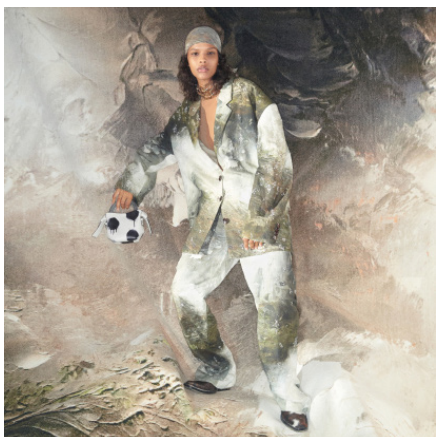
Underlandet.

Staden.

Svartsjukans natt

Rapport om studiecirklar om Strindberg våren 2020

Studiecirkarna i Sörmland

Studiecirkarna i Sörmland fortsätter och basen är som 2019 Eskilstuna och Strängnäs. I vår har vi studerat Strindberg som brevskrivare utifrån hållen kick-off-föreläsning av mig och ABF-cirklar som i fyra möten har diskuterat Strindbergs brev och Strindberg som brevskrivare med Kerstin Dahlbäcks utmärkta urval (200 brev 1858-1912) i boken *Hemlig skrivelse* (Carlssons förlag, 2019). Studier av breven öppnar författarskapet på ett väldigt genomgripande vis, då Strindberg har ett syfte, en adress i varje brev.

Tyvärr slår Coronakrisen in i arbetet. Vi befinner oss i cirkarna nu mitt i våra möten och skjuter nu fram möte 3 och 4 till sommaren eller kanske rent av till augusti 2020.

Problemen med riskspridning i cirklar och föreläsningar har också senarelagt min föreläsning om *Strindberg – Resenären* som är tänkt att intressera för cirklar i höst.

Jag arbetar inom ramen för ABF:s cirkelstrategi och i grupperna tillämpar vi de anvisade försiktighetsråden avseende grupper, cirklar vad gäller smittspridning. Just nu planerar vi i Coronaläget istället för digitala föreläsningar och ev. också digitala cirklar beroende på händelseutvecklingen i maj, juni.

Mina ambitioner att ytterligare starta Sörmlandscirklar i Katrineholm, Flen och eventuellt Nyköping har också måst flyttas fram mer mot hösten. Vår aviserade kick-off i Katrineholm i april har sålunda måst ställas in.

Men intresset kvarstår och jag har en tilltro till att arbetet i höst tar fart igen. Intresse för cirkelverksamhet har också visats från andra orter och landskap.

Är ni intresserade av att studera Strindberg är studiecirkeln en väldigt bra struktur och metod och jag bidrar gärna med råd och stöd, har en utarbetad studieplan för Strindbergssamtalen, och kan i mån av möjlighet, tillsammans med andra Strindbergskännare, inleda cirkelstudiet där ni bor med föredrag och föreläsningar.

Hör av er till mig, såsom ansvarig i Strindbergssällskapets styrelse för spridning av strindbergsstudier i landet!

Tryggve Lundh.
Mobil: 076-3407415
Mail: tryggve.lundh@gmail.com

Bokcirkeln på Strindbergsmuseet

Cirkelns andra omgång kom igång för fullt med *Pelikanen* och *Spöksonaten* innan Coronaviruset slog till. En mindre grupp diskuterade sedan *Tjänstekvinnans son*, innan cirkeln sköts upp på obestämd tid. Vi kommer dock igen!

Sara Granath

Deltagaren Peter Sköldberg vittnar så här:

Först såg jag det som en "kul aktivitet". Men ju närmare det blev till första träffen, desto mer längtade jag dit för att diskutera Strindbergs böcker med andra, för att höra deras funderingar och tankar om boken.

Vad får du ut av det?

– Det blir en mer koncentrerad läsning nu. Inför varje träff funderar jag nu mer om innehållet, förut var det mer inriktning på språket och läsglädjen. (Vilket det fortfarande är).

Sedan är träffarna väldigt inspirerade, och våra olikheter gör att det blir bra och spännande diskussioner. Alla kommer till tals och får framföra sina tankar, och jag uppfattar det som att alla vågar framföra vad de tänker och tycker, och att det finns en trygghet i gruppen. Att det serveras kaffe och kaka gör det inte sämre. Jag går dit och därifrån med ett leende på läpparna.

Skrivarworkshop hemma hos Strindberg

Den andra skrivworkshopen på Strindbergsmuseet gick av stapeln i januari och likt den första var intresset stort och kursen fulltecknades snabbt.

En av kursdeltagarna var Ann-Christin Biel. Vi hörde vad hon tyckte om workshopen.

Ann-Christin, hur kom det sig att du anmälde dig till skrivworkshopen?

– Jag läste om Skrivworkshopen redan i höstas, på Facebook och kände direkt i hjärtat att detta är en erfarenhet jag bara måste få vara med om. Anmälde mig, men kursen var redan full. Som tur var gavs det ytterligare ett kurstillfälle.

Vad tyckte du om kursens upplägg?

– Dagen var välplanerad. Vi samlades i Röda rummet på museet och strax var vi igång med olika skrivövningar. Jag förvånades över att till synes enkla övningar var så inspirerande och öppnade upp minnen, fantasier ... Dessutom var det fascinerande att våra lärare fick vår grupp – de flesta kände inte varandra – att vara så öppna och känna förtroende för processen. Det imponerade på mig.

Vad gav det dig att få skriva hemma hos Strindberg?

– Det är med stor vördnad som man kliver över tröskeln till Strindbergs sista bostad. Det var mörkt, endast belysning som skulle kunna ha varit Augusts egen lyste upp hemmet. Stolar var utplacerade i olika rum. Varje rum har sin alldeles egna energi; sovrummet med det röda ögat (Tänk att August legat där i sin säng och tittat på lampan!); stora rummet med pianot (Tänk all musik som spelats och avnjutits!);

skrivrummet (Här fanns det en alldeles egen förtätad stämning!). Om miljön inspirerade? Jag kommer aldrig att glömma denna erfarenhet så länge jag lever. Skulle gärna delta i en ny workshop.

Är det något av texterna från kursen som du känner att du kan jobba vidare med?

– Jag har sparat mina små alster. En vacker dag tror jag nog att jag kommer att fila vidare på dessa små ämnen.

Skrivarworkshopen den 10/5 är inställd och flyttad till den 4/10 kl 15-18. Anmäl dig på: media@auguststrindberg.se

Ann-Christin Biel i skrivtagen i Strindbergs vardagsrum.

†Max von Sydow, 1929-2020

Det är en sorg som vi delar med resten av världen att Strindbergssällskapets mångåriga medlem Max von Sydow har avlidit.

Han hade en stark och lång relation till August Strindberg. Som nybliven elev vid Dramatens elevskola var han 19 år gammal statist i "Promotionsscenen" och "Fingalsgrottan" från *Ett drömspel*. Det var när dessa sattes upp av Olof Molander vid det högtidliga firandet av hundraårsdagen av Strindbergs födelse den 22 januari 1949 på Stockholms stadshus, i närvaro av landets sociala och kulturella grädda med prins Wilhelm i

spetsen. Senare samma år staterade han i *Lycko-Pers resa* på Dramaten, och 1951 spelade han stalldräng i Alf Sjöbergs klassiska filmatisering av *Fröken Julie*.

Rollerna följde på varandra. Under sin tid i Skåne 1955–60 spelade han Magnus Gabriel De la Gardie i *Kristina* på Helsingborgs stadsteater, året därpå Hertig Karl i Ingmar Bergmans *Erik XIV* på Malmö Stadsteater 1956 under den period då Bergman byggde upp sin stab av favoritskådespelare: Bibi Andersson, Gunnar Björnstrand, Ingrid Thulin, m fl. Där spelade han också Advokaten i Bengt Ekerots uppsättning av *Ett drömspel* 1959.

Efter sin återkomst till Dramaten i Stockholm 1960–1972 följde rollen som Främlingen i *Brända tomten*, liksom ett inhoppsom Advokaten i Bergmans uppsättning av *Ett drömspel* 1970.

1977 fick han till och med axla rollen som Strindberg själv i en Broadwayuppsättning av P. O. Enquists *Tribadernas natt*.

Sin sista Strindbergsroll gjorde Max von Sydow som Gert Bokpräntare i Lennart Hjulströms uppsättning av *Mäster Olof* 1988.

David Gedin

Forskning om Strindberg

Exempel från olika universitet och högskolor visar att det går att nalkas Strindberg på en rad sätt. Litteraturvetaren Hanna Hinz Cornelli på Stockholms universitet skriver sin doktorsavhandling om kammerspelen *Oväder*, *Brända tomten*, *Spöksönnen*, *Pelikanen* och *Svarta handsken* med fokus på relationer mellan musik, drama och teater.

Religionsvetaren Per Faxneld på Södertörns högskola har nyss publicerat *Det esoteriska sekelskiftet: esoteriska strömningar i Hilma af Klins tid*, där Strindberg förekommer flitigt.

Litteraturprofessorn Björn Sundberg på Uppsala universitet är på väg att återuppta sin forskning om mottagandet av Strindberg i ett antal svenska tidningar och tidskrifter mellan 1907 och 1909. Han bygger då vidare på projektet "Strindberg i offentligheten" som leddes av Gunnar Brandell och som omfattade tiden fram till och med 1906.

Kallelse

Årsmötet, som före den pågående coronakrisen planerades till den 14 maj, ställs in. Förhoppningen är att det kan äga rum **söndagen den 13 september kl. 16.30** i Strindbergsmuseet.

Verksamhetsberättelsen kommer att presenteras på Strindbergssällskapets hemsida.

Efter årsmötet överlämnas 2020 års Strindbergspris till Göran Söderström. Han har lovat att berätta om starten av Strindbergsmuseet som han ansvarade för.

Därefter serveras en enkel måltid till självkostnadspris.

Anmälan görs till ingela@strindbergsmuseet.se eller 08-411 53 54, senast den 3 september.

FÖREDRAGNINGSLISTA

1. Årsmötet öppnas
2. Val av ordförande för mötet
3. Val av protokollförare
4. Val av protokolljusterare, tillika rösträknare
5. Fråga om godkännande av föredragningslistan
6. Fråga angående röstlängd
7. Fråga om godkännande av kallelsen
8. Anmälan av föregående årsmötesprotokoll
9. Styrelsens verksamhetsberättelse och bokslut för 2019
10. Revisorernas berättelse
11. Fastställande av bokslutet
12. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
13. Styrelsens planer för kommande verksamhet
14. Beslut om medlemsavgifter
15. Val av styrelseordförande (mandattid 1 år)
16. Val av övriga styrelseledamöter (mandattid 2 år)
17. Val av revisorer jämte suppleanter (mandattid 1 år)
18. Val av valberedning (mandattid 1 år)
19. Ev. frågor och övriga meddelanden från styrelsen
20. Övriga frågor
21. Mötet avslutas

STRINDBERGSSÄLLSKAPET STYRELSE

David Gedin – ordförande, styrelsemedlem i Stiftelsen Strindbergsmuseet
Göran Söderström – vice ordförande
Lars Bergquist – skattmästare
Sara Granath – sekreterare, redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*
Ingela Lundahl – medlemsombud, kontaktperson
Leif Magnusson – ansvarig för Strindbergs skivrarstuga på Kymmendö
Cecilia Carlander – redaktör för *Strindbergiana*
Katharina Lind – redaktör för hemsidan, sociala medier, *Nya Meddelanden*
Kristina Adolphson
Jan Billgren, redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*
Louise Edlind Friberg
Malin Grände, redaktionsgrupp *Nya Meddelanden*
Tryggve Lundh
Erik Höök – chef för Strindbergsmuseet

Revisorer: Hans Alm, Vera Szekeley
Revisorsuppleanter: Kjellåke Henriksson, Åsa Söderbergh
Valberedning: Katarina Ek-Nilsson, Catharina Söderbergh

KONTAKT

Ordförande: David Gedin, e-post: strindbergssallskapet@auguststrindberg.se
Skattmästare: Lars Bergquist, e-post: lars.bergquist@telia.com
Medlemssekreterare: Ingela Lundahl, telefon: 08-411 53 54, e-post: ingela@strindbergsmuseet.se
Redaktör för hemsidan: David Gedin, Katharina Lind, e-post: red@auguststrindberg.se
Redaktionskommitté *Nya Meddelanden*: Jan Billgren, Sara Granath, Malin Grände, Katharina Lind.
Vill du höra av dig till redaktionen för *Nya Meddelanden* eller tipsa om event till Facebook mejla till media@auguststrindberg.se

Strindbergssällskapets postadress:
Drottninggatan 85, 111 60 Stockholm
Hemsida: www.auguststrindberg.se

MEDLEMSKAP

Du blir medlem genom att sätta in årsavgiften 250 kr på Strindbergssällskapets postgirokonto 25 02 78-9.
För ytterligare familjemedlem är avgiften 50 kr och för ungdomsmedlem (25 år och yngre) 150 kr.
Årsavgift för institutioner: 400 kr inom Sverige, 500 kr utanför Sverige.
Mejla ditt namn och postadress samt e-postadress till: ingela@strindbergsmuseet.se.

OBS! Medlemsavgiften gäller per kalenderår och betalas in i början av kalenderåret.

I medlemskapet ingår boken *Strindbergiana*, fri entré på Strindbergsmuseet och en mängd rabatter i Strindbergsmuseets butikssortiment samt vissa teateruppsättningar på Strindbergs Intima Teater liksom emellanåt andra kulturevenemang och pjäser.

HAR VI DIN MEJLADRESS?

Med hänsyn till miljön samt Sällskapets ekonomi skickas *Nya Meddelande* numera ut på e-post. För kontinuerlig information mejla din e-postadress till: ingela@strindbergsmuseet.se. Glöm inte att uppdatera oss om du bytt adress eller e-post.

STRINDBERGSSÄLLSKAPET